

#STOPHJEMLØSHED

UNGES
ERFARINGER

#STOPHJEMLØSHED

UNGES ERFARINGER

INDHOLD

INDLEDNING

FORORD

En bolig er et afgørende skridt
mod en bedre fremtid

5

TAL OG FAKTA

om unge i hjemløshed
i Danmark

6

INTRODUKTION

Vi skal lytte til dem,
det handler om

7

RESUMÉ OG

PEJLEMÆRKER

8

METODE

Sådan gjorde vi

10

TEMAER

TEMA 1

Et hjem er fundamentet
for alt andet

12

TEMA 2

Fanget i hjemløshed
uden hjælp at hente

20

TEMA 3

En god kontaktperson er et
menneske, man kan stole på

28

TEMA 4

Netværk hjælper videre
– men kan også fastholde

36

OUTRO

Sådan føles hjemløshed

44

Alliancepartnerne

46

Forord

STOP HJEMLØSHED. DER FINDES EN VEJ

De fleste unge i Danmark kan søge ly hos familie og venner, når fundamentet vakler, og tilværelsen slår knuder. Sådan er det ikke for unge i hjemløshed. Fortællingerne i denne publikation viser, at unge i hjemløshed ofte står helt alene med svigt i rygsækken og ingen steder at gå hen.

Der er i dag 2.000 unge i Danmark, der oplever hjemløshed, og antallet er steget med 72 pct. de seneste ti år. Udviklingen er en tragedie, der sætter dybe spor i den enkelte: For nogle unge fører den til et liv med misbrug, psykisk sygdom, kriminalitet – og en alt for tidlig død.

De fleste unge fokuserer på at skabe sig en god fremtid med familie og job, men den mulighed har unge i hjemløshed ikke. Det er vanskeligt at passe job eller uddannelse, når man har tilbragt natten på et stykke pap eller på en sofa hos en bekendt.

I Danmark har vi en værdi om, at de stærkeste af os løfter dem, der falder. Sådan opleves det ikke af unge i hjemløshed. De unge fortæller om et samfund, der ikke træder til, når den enkelte rækker hånden ud efter hjælp. De fortæller, at de kastes rundt mellem kasser og systemer. Eller afvises, fordi de virker for velfungerende.

Vi bør gribe unge i hjemløshed, før problemerne vokser, og den unge hænger fast i et liv på skiftende sofaer, herberger eller gaden. Alle fortjener en chance i livet.

Den gode nyhed er, at vi kan stoppe hjemløshed. Unge erfaringer bekræfter det, forskningen allerede dokumenterer: Det betyder alt at have en base i form af en bolig, hvor man kan finde ro. Sammen med støtte er den fundamentet for at udvikle sig og arbejde med de problemer, der fulgte med hjemløsheden.

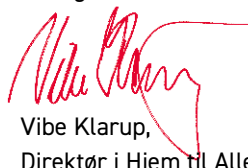
Hvis vi vil skabe forandring, skal vi lytte til dem, det handler om. Opfordringen herfra er, at vi lader de unges erfaringer være afsæt for, hvordan vi som samfund kan gøre det bedre. Ja, faktisk for, hvordan vi med den kommende hjemløserreform sætter en sikker kurs mod at stoppe hjemløshed blandt unge inden 2030.

Vi kan godt. Med tre nødvendige skridt kan vi stoppe hjemløshed. For det første er der brug for at sætte et mål om at stoppe hjemløshed blandt unge. For det andet er der brug for at sikre unge i hjemløshed en bolig. For det tredje skal alle unge i hjemløshed have støtte fra et menneske, de stoler på.

Nøglen til en lysere fremtid for de unge ligger hos politikere på bolig- og socialområdet. Sammen kan vi med en økonomisk set lille investering skabe afgørende forandring i 2.000 unge menneskers liv.

Der findes en vej. Lad os gå den vej sammen.

Venlig hilsen

Vibe Klarup,
Direktør i Hjem til Alle

TAL OG FAKTA OM UNGE I HJEMLØSHED I DANMARK

2.000 unge mellem 18 og 29 år lever i hjemløshed. Antallet er **steget med 72 pct.** siden 2009.

Halvdelen har mindst én **psykisk sygdom.** Halvdelen har mindst ét misbrug af **alkohol eller stoffer.** Hver tredje har været **anbragt uden for hjemmet.** Mere end to tredjedele er **hverken i beskæftigelse eller i uddannelse** ni år efter, de er registreret i hjemløshed.

Dødeligheden er mellem 14 og 20 gange højere end blandt øvrige unge.

Introduktion

VI SKAL LYTTE TIL DEM, DET HANDLER OM

Forandring starter med at lytte til dem, det handler om. Denne publikation udgør et vidensgrundlag, hvor unge har skabt ny viden om hjemløshed blandt unge og om, hvordan vi stopper den.

16 unge erfaringseksperter har gennem en dialog- og involveringsproces delt erfaringer og sammen peget på barrierer og potentialer for at stoppe hjemløshed. De unge har drøftet og perspektiveret temaer og erfaringer sammen med fagfolk og forskere.

HVEM ER 'DE UNGE'?

I publikationen er det de 16 unge, der taler.

De 16 unge har forskellige erfaringer med hjemløshed: fra at sove på sofaer hos venner og familie til at bo på herberger, etablere baser i forladte huse og sove på gaden, i parkeringskældre og i skjul på skoler. Nogle af de unge har været anbragt i barndommen, andre kommer fra familier uden kendte sociale problemer.

Nogle har oplevet hjemløshed i nogle måneder – andre i op til ti år, selvom de i dag kun er i slutningen af 20'erne. Nogle har oplevet hjemløshed i en enkelt periode – andre gentagne gange gennem deres ungdomsliv. Nogle er i hjemløshed lige nu – andre er ude af hjemløsheden og i gang med at etablere sig i bolig. Nogle er i arbejde eller uddannelse – andre på kontanthjælp eller i ressourceforløb. Tilsammen viser de 16 unge således den forskellighed, der kendetegner gruppen af unge i hjemløshed.

TEMAER OG PEJLEMÆRKER FOR AT STOPPE HJEMLØSHED

Publikationen er bygget op omkring fire temaer og anbefalinger. Det er de temaer, de unge har identificeret som de vigtigste på tværs af deres erfaringer. Temaerne er udfoldet af de unge og perspektiveret sammen med fagprofessionelle og forskere. Med afsæt i temaerne tegner der sig fire pejlemærker for, hvordan vi som samfund kan gøre det bedre, end vi gør i dag. Håbet er, at pejlemærkerne kan sætte retning for politiske beslutninger og konkrete handlinger.

Definition af hjemløshed

Hjem til Alle alliancen bruger samme definition på hjemløshed som VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd: Som hjemløse regnes personer, der ikke disponerer over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse, men som er henvist til midlertidige boalternativer, eller som bor midlertidigt og uden kontrakt hos slægtninge, venner eller bekendte. Som hjemløse regnes også personer uden et opholdssted den kommende nat.

RESUMÉ

De unge har udpeget følgende fire temaer, som de vigtigste på tværs af deres erfaringer.

1

Tema 1

Et hjem er fundamentet for alt andet

De unge fortæller, at et hjem – en fast base – giver ro og er fundamentet for, at de kan arbejde med sig selv, uddanne sig, have et arbejde og få styr på deres liv. Når de ikke har et hjem, oplever de, at det er svært at fokusere på andet, end hvor de skal sove næste nat. De fortæller også, at jo længere tid de mangler et hjem, jo mere fylder kortsigtede løsninger, hvor de lever fra dag til dag frem for at tænke langsigtet. Som tiden går, bliver det sværere og sværere at passe på sig selv og se en vej ud af hjemløshed.

2

Tema 2

Fanget i hjemløshed uden hjælp at hente

De unge oplever, at de enten er for gode eller for dårlige til at få hjælp, når de henvender sig til det offentlige system. Og de oplever at blive kasterbolde mellem kasser og systemer. Når der ikke er hjælp at hente, udviser de stor handlekraft. De iværksætter egne kreative, men kortsigtede strategier, der måske løser ét problem, men skaber en række andre problemer. Det bliver en ond spiral, der er med til at fastholde dem i hjemløsheden.

3

Tema 3

En god kontaktperson er et menneske, man kan stole på

Kendskab til systemet, tilgængelighed også uden for normal arbejdstid og tillid er for de unge vigtige egenskaber ved hjælpen fra en professionel socialfaglig medarbejder. De unge fortæller, at hvis relationen er god, og den professionelle kan følge dem over længere tid, får det stor betydning for, om det lykkes at komme ud af hjemløshed og skabe et godt liv.

4

Tema 4

Netværk hjælper videre – men kan også fastholde

De unge fortæller både om det netværk, de har, og det netværk, de savner. De fortæller, at relationerne til deres netværk er dilemmafyldte. På den ene side er de afhængige af deres netværk for at få en sofa at sove på, og for flere har det været netværket, der har åbnet døre til fx jobs og boliger. Men de fortæller også, at det er let at slide netværket op, når de lever i hjemløshed og er afhængige af hjælp. Samtidig fortæller de unge, at deres netværk kan være med til at fastholde dem i hjemløshed eller dårlige vaner, som de gerne vil lægge bag sig.

PEJLEMÆRKER

Pejlemærkerne er rettet mod politikere samt andre personer og organisationer, der arbejder for at stoppe hjemløshed blandt unge.

1

Pejlemærke 1

Alle unge i hjemløshed skal have adgang til en bolig

En bolig og et hjem er en forudsætning for at skabe et godt liv som ung og for at kunne udvikle sig og arbejde med andre problemer end mangel på bolig. Som ung er det forskelligt, hvad der skal til for at føle sig hjemme. Derfor er det nødvendigt at lytte til og respektere unges forskellige behov og ønsker.

2

Pejlemærke 2

Hjælpen skal komme, før problemerne vokser

Unge, som rækker ud efter hjælp, har brug for at blive taget alvorligt. Det nytter ikke, at hjælpen først kommer, når problemerne har vokset sig store. Hjælpen skal tage udgangspunkt i den enkelte unges behov og situation – ikke, om den enkelte passer ind i bestemte kasser. Det er nødvendigt at lave en langsigtet løsning frem for at sætte ind over for et enkelt problem.

3

Pejlemærke 3

Alle unge skal have støtte fra et menneske, de kan stole på

Unge har brug for støtte for at komme ud af hjemløshed. Støtten skal komme fra et menneske, der kender systemet, er tillidsvækkende og tilgængelig også uden for normal arbejdstid. Det har stor betydning for unge, at det samme menneske kan følge dem over længere tid, og at de kan vende tilbage til vedkommende, når livet går op og ned.

4

Pejlemærke 4

Netværk er afgørende – husk det

Unge adgang til netværk, der kan åbne døre til boliger, jobs og andre muligheder, bør være i fokus for den sociale støtte. Støtten skal også fokusere på at hjælpe den enkelte til at sige goddag til nye relationer og farvel til netværk, der gør det svært at holde kursen væk fra alkohol og stoffer.

METODE: SÅDAN GJORDE VI

Tilgang og metode

Unge, der har oplevet hjemløshed på egen krop, har vigtig viden om, hvor der er udfordringer, og hvad der hjælper unge ud af hjemløshed. Derfor tager denne publikation udgangspunkt i unges erfaringer. Unge har været en aktiv del af analysearbejdet og udpeget temaer på tværs af deres kollektive erfaringer. Deres viden og erfaringer er delt, drøftet og nuanceret i dialog mellem unge, fagprofessionelle og forskere.

Den metodiske tilgang er udviklet af Socialt Udviklingscenter SUS.¹

Deltagere i analysen

I alt har 16 unge bidraget til denne publikation. 11 unge har deltaget i en fortælleweekend, og fem unge har deltaget i telefoninterviews.

Da de unge deltog, var de i alderen mellem 22-31 år og havde oplevet hjemløshed i én eller flere perioder på mellem syv måneder og op til ti år. 13 af de unge var i bolig, da de deltog i tilblivelsen af denne publikation, to af de unge boede på herberg, og én sov på venners sofaer.

Alle de unge har prøvet at bo på sofaer hos venner og familie. Otte af de unge har overnattet på gaden i kortere eller længere perioder, og seks har boet eller bor stadig på herberg. Minimum fire af de unge oplevede hjemløshed første gang, inden de fyldte 18 år, og minimum syv af de deltagende unge har været anbragt i deres barndom.

Derudover har 12 fagprofessionelle fra kommuner og civilsamfundsorganisationer samt to forskere i ungdomsliv og udsathed bidraget til analysen.

Processen

Publikationen bygger på en involverings- og dialogproces faciliteret af Hjem til Alle og Socialt Udviklingscenter SUS.

Processen er gennemført i tre trin:

1. FORTÆLLINGER OG VIDEN OM VIGTIGE TEMAER

Første trin var at gennemføre telefoninterviews med fem unge og afholde en fortælleweekend, hvor 11 unge deltog. Fordelt i to grupper delte de 11 unge fortællinger om hjem, hjemløshed, støtte og netværk. De unge identificerede fællestræk på tværs af deres fortællinger, og hver gruppe formulerede tre centrale temaer, som de synes var vigtige. Et tema om at have et hjem og en base gik igen i begge grupper. Samlet set formulerede og udfoldede de unge således fem temaer til den videre proces.

Resultat: 30 anonymiserede fortællinger og fem temaer om at være ung og opleve hjemløshed samt fem anonymiserede interviews med unge om hjemløshed.

2. FÆLLES ANALYSE OG FORANDRINGSPEKSTIVER

De unges fortællinger og erfaringer blev præsenteret og perspektiveret på et dialogmøde med deltagelse af syv af de unge samt 12 fagprofessionelle og to ungdomsforskere. Det ene af de fem temaer, som de unge havde identificeret på fortælleweekenden, handlede om 'empowerment og selvudvikling'. Det tema var dog indholdsmæssigt tæt forbundet med både et tema om netværk og et tema om at have en god kontaktperson. Derfor valgte Hjem til Alle og Socialt Udviklingscenter SUS af hensyn til drøftelserne på dialogmødet at slå temaet om 'empowerment og selvudvikling' sammen med temaerne om en god kontaktperson og netværk.

¹ Socialt Udviklingscenter SUS 2019: Unge som erfarings-eksperter – inspiration til involvering og samskabelse).

De fem temaer blev således indsnævret til fire temaer, som blev præsenteret på dialogmødet. På dialogmødet bidrog unge, fagprofessionelle og forskere i fællesskab med perspektiver på, hvad der skal til for at skabe de forandringer, de unge adresserede.

Resultat: Samskabt viden med afsæt i ungedefinerede temaer og forandringsperspektiver.

3. FRA PROCES TIL PUBLIKATION OG PEJLEMÆRKER

De fire temaer, der blev drøftet på dialogmødet, er udfoldet i denne publikation. De fire temaer er i publikationen inddelt i undertemaer, der udspringer af skriftlige opsamlinger samt lydoptagelser fra fortælleweekenden og dialogmødet. De er ikke formuleret ordret af de unge selv, men samler op på de gennemgående pointer fra de unges fortællinger og fælles dialog inden for temaerne.

De citater, der indgår i publikationen, er bidder af de unges fortællinger. Citaterne er endeligt udvalgt af Hjem til Alle med henblik på at få de unges egne ord frem og illustrere de unges fælles pointer såvel som nuancerne fra de unges fortællinger. Alle fortællinger er godkendt af de unge.

Publikationens pejlemærker er formuleret af Hjem til Alle med afsæt i de unges fortællinger og dialogen mellem unge, fagfolk og forskere inden for de fire temaer.

TEMA 1:

Et hjem er fundamentet for alt andet

De unge fortæller, at et hjem – en fast base – giver ro og er fundamentet for, at de kan arbejde med sig selv, uddanne sig, have et arbejde og få styr på deres liv. Når de ikke har et hjem, oplever de, at det er svært at fokusere på andet, end hvor de skal sove næste nat. De fortæller også, at jo længere tid, de mangler et hjem, jo mere fylder kortsigtede løsninger, hvor de lever fra dag til dag frem for at tænke langsigtet. Som tiden går, bliver det sværere og sværere at passe på sig selv og se en vej ud af hjemløshed.

“Da jeg åbnede døren til mit eget hjem, satte jeg mig ned og græd”

Da jeg endelig fik nøglerne til mit eget hjem, åbnede døren og lukkede den igen, der satte jeg mig ned og græd på gulvet. Det var første gang i to og et halvt år, at jeg havde haft en dør, jeg kunne lukke, når jeg ville, uden at der var nogen, der kiggede mærkeligt på mig, eller uden at jeg var i et hjem med andre mennesker. Der var ikke en skid derinde. Der var strøm, og der var vand, og det var det. Det var en meget slidt lejlighed, hvor gulvbrædderne var ved at falde af, og linoleummet var ved at slippe i køkkenet. Men det var mit eget og min kærestes. Det var en fantastisk følelse. Jeg ved ikke, hvordan jeg skal beskrive den. Men det var, ligesom om der var et stort pres på skuldrene, der lettede. Nu skulle jeg ikke ud og kæmpe om aftenen for at finde et sted at sove: “Jeg skal ikke ligge og fryse. Jeg skal ikke finde et sted med læ.”

Jeg sad der og græd i en halv time, og min kæreste troede, at jeg var brudt helt sammen. Men jeg var jo egentlig bare glad for at kunne lukke min egen dør. Det der med at skulle spørge folk hver gang: “Må jeg låne din sofa, må jeg låne dit bad, må jeg låne dit køkken, for at jeg kan få varm mad i denne uge.” Det synes jeg ikke var sjovt. Og min plejefamilie vidste ikke meget af det, fordi man har jo sin stolthed. De vidste, at jeg sov på sofaer, men det var så det, de vidste. Resten var min hemmelighed. Det pres, der forsvandt, da jeg fik de nøgler – nu kunne jeg pludselig fortælle dem det, jeg havde været igennem. Hvor mange gange jeg har stået på kanten af min egne principper: “Siger jeg ja til at levere den her plade hash? Jeg kan blive taget, men til gengæld får jeg mad og en seng at sove i.”

Det vigtigste for mig var at kunne lukke døren, og at det var mit, og jeg kunne gøre, hvad jeg havde lyst til, uden at jeg skulle spørge nogen om lov og måtte ligge på mine grædende knæ for at få noget så simpelt som et bad.

Mand, 26 år

Kaos, stress og afhængighed af andre

De unge fortæller, at de føler sig afhængige af andre, når de ikke har en fast base – et sted, hvor de kan bo og føle sig hjemme. Uden et hjem er de afhængige af at låne en sofa hos venner og familie, hvor de altid føler sig som gæster og er nødt til at tilpasse sig andres rammer og vilkår. Nogle fortæller også, at de er pressede til at udføre ulovlige vennetjenester – fx at sælge stoffer – for at låne en sofa at sove på eller et køkken at lave varm mad i. De beskriver afhængigheden som et tab af kontrol over deres liv og situation.

De unge oplever det som en stressende og kaotisk situation, hvor de synes, det er mere end svært også at passe et arbejde eller en uddannelse, selvom de forsøger. De oplever også, at psykiske udfordringer, alkohol, stoffer og kriminalitet nemt følger med hjemløsheden og bliver en ond spiral, hvor det hele bare bliver værre, som tiden går.

Ifølge de unge hænger et hjem og hjælpen til at håndtere andre udfordringer tæt sammen. De unge fortæller, at al anden hjælp er ligegyldig, hvis de ikke først og fremmest har et fast sted at bo. Det hjælper ikke at få hjælp til at tage en uddannelse, komme i behandling for misbrug eller psykiske lidelser, hvis de ikke har et sted at bo. De oplever, at det er afgørende for at få ro og overskud til at tage imod hjælp, få øje på andre udfordringer og arbejde med sig selv. På den måde peger de unge på, at et hjem er et vigtigt skridt på vejen ud af en kaotisk og stresset livssituation.

"For et års tid siden blev jeg hjemløs igen, fordi min ekskæreste smed mig ud. Der var så meget kaos, og jeg skulle bare væk. I tre måneder boede jeg hos veninder, og samtidig tog jeg mine eksamener, så jeg blev student i sommers, og så startede jeg på pædagogseminariet bagefter. Jeg ville SÅ godt fuldføre min uddannelse, så jeg tænkte, at jeg havde så lidt tilbage. Det tænkte jeg meget på i den periode. Men det var kaos, fuldstændigt. Jeg blev uvenner med den vennegruppe, som jeg sås med. Hele tæppet blev trukket væk under mig." – Kvinde, 22 år

Samtidig peger de unge på, at de har brug for hjælp til at finde en bolig, der kan blive til et hjem. De oplever, at deres jævnaldrende har adgang til boliger enten gennem deres netværk, eller fordi de har penge til at købe en lejlighed, men at de selv står på bar bund i forhold til at finde et fast sted at bo.

“Et hjem, det er et sted, hvor jeg bare skal komme og slappe af. Det ene sted, alle mennesker har, det er et hjem. Det er et sted med ro og stabilitet, og hvor jeg selv kan bestemme. Et sted, hvor der er pænt, rent og ordentligt. Jeg elsker, når der er pænt og rent, det gør så meget for min indre ro. Jeg siger ikke, at et hjem vil løse alle mine problemer med et knips, jeg siger bare at det i hvert fald er et godt stykke på vejen til at gøre det nemmere.” – Kvinde, 26 år

Et hjem kan være mange ting

De unge fortæller, at et hjem i form af en fast base kan være mange ting. Nogle fortæller, at et herberg eller et midlertidigt botilbud kan være en god fast base i en periode. Andre fortæller, at de i perioder har fundet kreative løsninger ved at etablere alternative baser – fx i telte, campingvogne, forladte bygninger og både – fordi de ikke kunne få adgang til en bolig.

De unge fortæller, at de har følt sig hjemme på de alternative baser, og at de har fundet stor værdighed i at finde løsninger selv. Men de fortæller også, at de alternative baser ikke har været holdbare løsninger i længden. De unge har været nødt til at flytte derfra – fx fordi de oplevede overgreb, stedet blev smadret af andre, eller de blev smidt ud, fordi de ikke kunne have deres adresser der. Når de unge blev smidt ud, stod de igen uden andet alternativ end at vende tilbage til skiftende sofaer og gaden. Og selvom de unge har følt sig hjemme på de alternative baser, ville de allerhelst have haft en bolig, hvor de kunne blive boende og føle sig hjemme.

Andre i gruppen af unge, der har medvirket i denne publikation fortæller, at de først føler sig hjemme, når de har fundet en bolig, hvor de kan blive boende, så længe de har lyst. Det kan være sammen med andre eller i egen lejlighed, afhængig af, hvad den enkelte ønsker og har brug for. I det hele taget fortæller flere af de unge, at midlertidighed som fx fremlejede boliger og ungdoms- og studieboliger, kan være stressende, fordi de ved, at de skal videre. De fortæller, at de ikke føler, de bliver taget seriøst, når de efter at have flyttet meget rundt i deres liv, får tilbudt en midlertidig bolig, hvor de ikke kan blive boende, så længe de selv ønsker. Ifølge de unge bliver det sværere og sværere at slå rødder og føle sig hjemme, jo flere midlertidige løsninger de har været igennem, og jo mere de har flyttet rundt.

"Det herberg, jeg bor på nu, er Danmarks bedste herberg, jeg ser det som et kollegie, fordi du har dit eget værelse, og så er der også et fællesskab, men det er også et sted med mange regler. På det første herberg måtte jeg bestemme meget mere, hvad det var, jeg ville. Der, hvor jeg bor nu, er der meget strammere regler som jeg ikke kan sno mig rundt om. Selvom jeg også er glad for det, synes jeg, det er rigtig hårdt at skulle leve under andres regler, når jeg har været ude at bo selv. Jeg føler lige pludselig, at jeg er et barn igen, selvom jeg er voksen. (...) man slapper ikke af på samme måde, som da jeg havde mit eget sted. Det er en stor stressfaktor. Jeg håber at jeg får mit eget sted inden for et halvt år." – Kvinde, 22 år

De unge efterlyser, at der er plads til og forståelse for deres forskellighed. At alternative baser anerkendes som et hjem for en stund, hvorfra unge kan hjælpes videre. At nogle unge hellere vil bo meget småt og meget billigt end i en almindelig et- eller toværelseslejlighed. At nogle gerne vil bo sammen med andre i bofællesskaber eller på kollegier, mens andre unge har stort behov for at bo alene og have ro omkring sig. Den forskellighed er der ikke plads til, hvis de samtidig har brug for hjælp til andre ting end deres boligsituation. De oplever, at de skal passe ind i bestemte rammer og tilbud, som de skal sige ja til, selvom de ikke selv synes, de passer ind, og frygter for at knække nakken. Fx hvis boligen, de tilbydes, er for dyr, eller de skal bo sammen med andre, selvom de kæmper med social angst. De unge efterlyser, at der lyttes mere til, hvad de hver især har brug for, og hvad der er et hjem for dem, så de har bedre chance for at klare sig godt, der hvor de skal bo og skabe et hjem.

Et hjem er mere end tag over hovedet

De unge fortæller, at de, selvom de har tag over hovedet, kan føle sig mentalt hjemløse, fx hvis de bor til leje på gentagne kortvarige fremlejekontrakter, eller hvis de bor på et herberg i en periode. Nogle fortæller om gode erfaringer med at bo på herberger for unge, hvor de har boet i nogle måneder. Blandt andet fordi de har oplevet tryghed og adgang til hjælp og støtte. Andre fortæller, at de har oplevet tiden på herberg som utryg med vold, misbrug og uro lige uden for døren. Selvom et herberg for nogle kan være en god base i en periode, sætter de unge ord på, at et herberg ikke er et rigtigt hjem, selvom de bor der i flere måneder. De fortæller, at de på herbergerne er underlagt andres rammer og regler og ikke er herrer i eget hus. De er bevidste om, at herbergspladsen ikke bliver en fast base, fordi de ved, de skal flytte derfra.

"Herberget føltes bare ikke som et hjem, fordi jeg ikke kunne have frihed. Jeg følte ikke, at jeg kunne låse min dør. Det føltes bare meget kontrolleret, og når ens liv er så ukontrolleret, vil man godt bare have en lille kontrol, og sit eget værelse og sit eget sovested. Så et hjem for mig det er, at jeg kan lukke døren, og jeg kan have gæster, og jeg ikke bliver forstyrret, og der ikke er overvågning alle steder. Et sted, hvor man ikke skal være nervøs for, om politiet kommer og skal tjekke alle værelserne, og om der har været mordforsøg inde ved siden af. At man ikke er bange for sit eget liv, hvis ens naboer lige pludselig får et raserianfald og smadrer ting. Herberget er så utrygt, og man ved ikke, hvordan dagen bliver." – Kvinde, 25 år

Et rigtigt hjem er ifølge de unge mere end tag over hovedet. De beskriver et hjem som et sted, hvor de føler sig trygge, hvor de kan blive boende i lang tid, og hvor de er 'herre i eget hus'. Et sted, hvor de selv bestemmer, hvordan de vil indrette sig, og hvor de kan lukke deres dør og være alene, hvis de har brug for det. Det er et sted, hvor de kan lade op og arbejde med sig selv. De unge forbinder et hjem og en base med stor værdighed. Blandt andet fordi et hjem giver dem mulighed for at invitere gæster og være noget for andre. Netop det at kunne invitere andre indenfor har stor betydning for de unge, fordi de altid er gæster, når de ikke har et hjem.

"Kommunen har altid fokuseret på arbejde og uddannelse – altid at komme i arbejde. Det ville have været langt bedre at hjælpe mig til at få en bolig, frem for at fokusere på uddannelse og arbejde – så ville jeg have det lettere med at blive i de uddannelser, jeg tog. Jeg har været på fem grundforløb, men kun færdiggjort én uddannelse. Har man ikke et grundlag og et sted, hvor man kan styrke sig selv, er det svært. Det er et fokus, systemet skal have. Jeg kommer jo hurtigt ind i de samme dårlige vaner igen, når jeg ikke har et fast sted at bo." – Kvinde, 28 år

Frygten for at miste sit hjem igen

Ifølge de unge er det ikke nemt at gå fra hjemløshed til at få en base og et hjem måske for første gang. De unge fortæller, at det er decideret frygtindgydende at få nøglen til en bolig i hånden første gang. Når det sker, trænger en masse nye spørgsmål sig på. For hvordan gør man egentlig? Hvad er et hjem? Hvordan gør man rent, hvad har man brug for i sit hjem, hvordan betaler man husleje, og hvad gør man, når der kommer en uventet regning, og budgettet er stramt? Og hvad med forsikringer og bank og indflytningssyn?

De unge fortæller, at de føler, de står alene med alle de spørgsmål. De mener, andre unge har lært det hele, inden de flytter hjemmefra, og at andre unge har forældre eller familie, der kan bakke dem op, mens de selv oplever at stå alene.

Derudover er der flere, der fortæller, at de aldrig før har følt sig hjemme nogen steder. Så det at etablere et hjem og slå rødder er i sig selv helt nyt for dem. De fortæller, at de bliver bevidste om risikoen for at miste boligen igen, og at det giver stor uro. Enkelte har erfaringer med at miste boligen igen, fordi det hele blev for meget, og deres verden væltede. Nogle fortæller, at der stadig står en pakket sportstaske under sengen, som dengang de sov på gaden eller hos venner og bekendte – og at de stadig kan få lyst til at tage soveposen og gå ud på gaden igen. De har stadig svært ved at føle sig hjemme, selvom de har boet i deres nuværende bolig i flere år. Så de unge oplever, at der stadig er meget at lære og mange blandede følelser i spil, selvom de har fået en bolig og et hjem.

"Jeg synes, det var sindssygt frygtindgydende at få min egen lejlighed. Jeg har aldrig haft mit eget hjem. Altså frygten for at miste det igen, det var helt vildt. Kommunen havde været så forudseende – uden de havde fortalt mig, det trak de penge til lys og varme. Men jeg fik et chok, da regningen kom. Tænk, hvis jeg mister den igen. Jeg var ude af mig selv. Heldigvis havde jeg et møde med min bostøtte dagen efter, og der kom ro på tingene igen. Jeg havde slet ikke tænkt over, hvor vigtigt det var at have min egen base, før jeg var ved at miste den igen. Det var fedt at få en base. Mærkeligt, at jeg selv kunne bestemme og indrette den, som jeg ville. Smide de møbler ind, som jeg havde lyst til. Jeg købte helt vildt mange planter. Jeg er åbenbart en plantepige, men det vidste jeg ikke, for jeg har jo aldrig haft et sted før." – Kvinde, 28 år

PERSPEKTIV

De unge, fagprofessionelle og forskere, der har medvirket i denne publikation, peger på betydningen af, at de unge får en base, hvor de kan føle sig hjemme og være sig selv. Det kræver et større fokus på, hvad der er et hjem for den enkelte. De efterlyser derfor også bedre muligheder for at matche de unge med den bolig, der passer til den enkeltes ønsker og behov. Fra kollegieboliger og mindre bofællesskaber til almindelige et- eller toværelseslejligheder.

Permanente boligløsninger er ifølge de unge, fagprofessionelle og forskere at foretrække, så de unge ikke skal flytte igen og igen. Men også i midlertidige boliger eller tilbud som herberger skal de unge kunne føle sig hjemme og være herre i eget hus. Derfor peger de unge, fagprofessionelle og forskere på, at der i midlertidige boliger og på herberger skal skabes rammer for, at unge selv kan indrette sig og skabe en tryk base, så længe de bor der.

Pejlemærke 1:

Alle unge i hjemløshed skal have adgang til en bolig

En bolig og et hjem er en forudsætning for at skabe et godt liv som ung og for at kunne udvikle sig og arbejde med andre problemer end mangel på bolig. Som ung er det forskelligt, hvad der skal til for at føle sig hjemme. Derfor er det nødvendigt at lytte til og respektere unges forskellige behov og ønsker.

TEMA 2:

Fanget i hjemløshed uden hjælp at hente

De unge oplever, at de enten er for gode eller for dårlige til at få hjælp, når de henvender sig til det offentlige system. Og de oplever at blive kasterbolde mellem kasser og systemer. Når der ikke er hjælp at hente, udviser de stor handlekraft. De iværksætter egne kreative, men kortsigtede strategier, der måske løser ét problem, men skaber en række andre problemer. Det bliver en ond spiral, der er med til at fastholde dem i hjemløsheden.

“De kriminaliserede mig”

Da jeg fyldte 18 år gik jeg ned på jobcenteret for at få kontanthjælp og hjælp til at finde et arbejde og bolig. På det tidspunkt havde jeg allerede været hjemløs i to år, hvor jeg var smidt ud af en etværelseslejlighed, hvor jeg boede sammen med fem andre gutter. Da jeg kom op på jobcenteret, fortalte de mig, at jeg ikke kunne få kontanthjælp, fordi jeg ikke havde nogen adresse. Jeg spurgte dem, hvad jeg så skulle gøre, eller om der var andre, som kunne vejlede mig, men der var ikke nogen, som kunne hjælpe mig. Der var intet! Min mormor ringede også for at høre, om jeg kunne få noget hjælp. Jeg var jo ikke særlig gammel. De sagde bare, at jeg kunne tage på et herberg. Så jeg endte med gaden.

Det var ikke særlig fedt at bo sammen med narkomaner og junkier, men det var ti gange bedre end at bo på herberg. Der gik et helt år, hvor jeg ikke fik kontanthjælp, indtil jeg fandt ud af, at jeg helt lovligt kunne have adresse på et postkontor, men det var der ikke nogen, som havde informeret mig om dengang.

I den periode hvor jeg ikke fik kontanthjælp, blev jeg jo nødt til at finde en måde, hvor jeg kunne få nogle penge på. De kriminaliserede mig på en eller anden måde, fordi de hele tiden udskød udbetalingen af min kontanthjælp. Så jeg endte med at sælge stoffer, fordi jeg ikke kunne få hjælp andre steder fra. Senere hen hjalp kommunen mig så i arbejde, som jeg havde i otte år, men jeg fik stadig ikke nogen lejlighed af den grund. I starten af 20'erne fandt jeg så selv en lejlighed i København, men der havde jeg allerede været hjemløs i fire år. Lejligheden viste sig at være ulovligt udlejet.

Jeg endte med at flytte på Christiania, hvor jeg sparede op til min egen båd, som jeg satte ulovligt i vandet i Fredens Havn. Her boede jeg i fem år. Det var de bedste fem år af mit liv. Det var et kreativt sejlene fællesskab, hvor vi byggede tømmerflåder. Jeg tror, at vi alle sammen var rimelig rå derude. Det var en speciel flok, men det var fedt. Dejligt at blive vugget i søvn om natten. Fedt at kende menneskene. Det var hårdt, men også livsbekræftende. Vi fik fx lavet et muldtoilet og mærkede styrken ved at overleve. Det var ikke et rigtigt hjem, og det var pisse koldt om vinteren. Men jeg havde fred og kunne gøre, hvad jeg ville, og havde et arbejde, så hver morgen gik jeg ned gennem gaderne, og folk hilste.

Da de lukkede Fredens Havn, mistede jeg mit hjem og min base, selvom det også var et sted, hvor der boede en masse idioter og narkomaner. Jeg har brugt mig selv rimelig hårdt. Overlevet på flasken og ved at bedøve mig selv. I dag har jeg selv skaffet mig en lejlighed på min hjemegn. Det blev for hårdt at leve på gaden. Men jeg drømmer stadig om at vende tilbage til Christiania.

Mand, 29 år

For god eller for dårlig til at få hjælp

Flere af de unge har oplevet, at de enten har været for gode eller for dårlige til at få hjælp, når de har bedt om den. De har fået af vide, at de har været for gode til at få hjælp, fordi de fx har haft et arbejde, været i gang med en uddannelse og ved første øjekast har et netværk omkring sig. I de tilfælde er de blevet overladt til sig selv. Men selvom de ser ud til at klare sig selv og have ressourcer, så oplever de unge at stå tilbage med et uløseligt problem: at finde et sted at bo.

De unge oplever, at de skal kvalificere sig negativt for at få hjælp. At de bliver mødt af et massivt 'nej', uanset hvor de går hen, og at de ikke bliver guidet til, hvor de så kan få hjælp. De unge overlades til at klare sig selv og finder strategier på egen hånd. Fx finder de alternative baser, og for nogle bliver overlevelsestrategien, at de gør sig dårligere for at blive synlige. At de begynder at tage flere og flere stoffer og drikke mere og mere alkohol for at få hjælp – og de unge fortæller, at det virker. De synes ikke, det giver mening, at de skal udvikle et misbrug for at få hjælp, og efterlyser adgang til hjælp, inden de rammer bunden. Samtidig efterlyser de en forståelse for, at man godt kan være både studerende, have et arbejde og alligevel have brug for hjælp til at komme ud af hjemløshed og håndtere andre problemer på samme tid.

"De tog os ind i hver vores rum, hvor der sad en sagsbehandler og en vagt. De var virkelig ikke venskabelige over for os. Jeg forklarede vores situation, og sagsbehandleren kiggede mig dybt i øjnene og spurgte, om jeg var kriminel eller junkie. Jeg svarede nej, og så sagde hun, at kommunen ikke kunne hjælpe mig. Jeg var for ressourcestærk, fordi jeg havde et job og kunne tjene mine egne penge. Hun stod nærmest og bad mig om at stikke en nål i armen eller slå nogen ned. Jeg kommer selv fra en meget voldelig familie og har gjort alt, jeg kunne, for ikke at ende sådan. Så jeg udvandrede fra jobcenteret og endte med at leve i min Eastpak-taske rundtomkring." – Mand, 26 år

Omvendt fortæller flere af de unge, at de synes, de bliver mødt med urealistisk høje krav for at få hjælp. At de skal honorere krav, som ifølge de unge kan være svære at leve op til, når alt i deres liv er kaos. Det kan fx være krav om at møde op på en arbejdsplads, selvom de sover på nogens sofa eller på gaden fra dag til dag. Nogle gange presser de unge sig selv for at leve op til kravene, selvom det slider. Andre gange fortæller de, at de fx har en psykiatrisk diagnose og overspiller, hvor dårligt de har det, for at lette presset lidt eller for at få den hjælp, de oplever, at de har brug for.

Uanset hvad, oplever de unge, at vejen til at få hjælp er meget smal. De oplever, at de skal passe ind i et system, hvor der ikke er plads til at få hjælp til lige præcis det, der giver mening i den enkelte unges situation. De unge fortæller, at de derfor bruger meget energi på at navigere i forhold til de krav, de møder, og på at finde løsninger på egen hånd.

"Jeg var af og til på varmestuen, men fandt mig hellere små skure, baghaver og andre steder, man kunne sove. Det stod på i en to-tre måneders tid, imens jeg forsøgte at passe min skole. En dag var der en fra varmestuen, som rådede mig til at begynde at drikke mere og tage stoffer. De fortalte, at hvis jeg bare var langt nok ude og var ung, så skulle systemet nok ende med at finde et herberg til mig. Så jeg begyndte at drikke mere for ligesom at få det til at gå lidt hurtigere. Jeg drak mig helt ned og lagde mig også ud foran varmestuen på fortovet. Det handlede ligesom om at udstråle, at man var langt nok nede til at kunne få noget hjælp. Det endte med, at jeg fik en plads på et herberg, og en måneds tid efter fik jeg min egen bolig." – Mand, 25 år

Kastes rundt mellem kasser og kommuner

Flere af de unges fortællinger handler om at føle sig som en kastebold mellem forskellige kasser, systemer og kommuner. De unge fortæller, at de, når de beder om hjælp, oplever, at ingen vil tage ansvar. De får besked på, at de hører til en anden kommune eller i en anden afdeling. Men når de henvender sig der, bliver de sendt videre igen.

De unge fortæller om en oplevelse af at møde lukkede døre og uvillighed, når de beder om hjælp. Det forstærkes af en oplevelse af, at ingen vejleder eller guider dem videre til, hvem der så kan hjælpe. De unge står tilbage, fortæller de, med oplevelsen af selv at skulle finde vej og navigere i et uoverskueligt system.

Flere fortæller, at det sidste sted, de vil henvende sig for at få hjælp, er hos kommunen, fordi de har oplevet at blive mødt af lukkede døre så mange gange. Så finder de hellere på andre overlevelsesstrategier og løsninger. De oplever dog, at de løsninger, de selv finder, fastholder dem i en situation, hvor de ikke kan få hjælp. Eksempelvis fortæller nogle, at de har etableret baser i et telt eller et forladt hus, hvor de ikke kan registrere deres adresse. Samtidig har de fået af vide, at de ikke kan få hjælp – fx kontanthjælp eller psykiatrisk udredning – hvis de ikke har en fast adresse. De unge oplever derfor, at de sidder fast uden en bolig og uden hjælp til at komme videre fra de selv etablerede baser, fordi de løsninger, de selv finder, ikke anerkendes af systemet.

For nogle, fortæller de, bliver oplevelsen af at blive kastet rundt mellem kasser og møde lukkede døre starten på et liv helt uden for systemet – uden NemID, folkeregisteradresse og kontakt. De opgiver systemet og klarer sig selv i en periode med kreative, men kortsigtede løsninger, der er med til at skubbe dem endnu længere ud i hjemløshed.

“Jeg boede i en kommune, hvor jeg havde egen lejlighed og var på kontanthjælp, men jeg opholdt mig stort set kun i nabokommunen. Min kommune meddelte mig, at de ikke ville udbetale kontanthjælp, fordi jeg opholdt mig i en anden kommune, hvilket jeg syntes var mærkeligt. De stoppede bare med at udbetale, og så stod jeg der. Der gik så lang tid uden penge, at jeg ikke kunne betale min husleje, og så mistede jeg min lejlighed. Jeg havde en god veninde i en anden by, så jeg rykkede ind hos hende. Jeg fik adresse hos hende, fik kontanthjælp og op på benene igen i den nye kommune, men så blev vi uvenner på et tidspunkt, og så smed hun mig ud. Så hjalp en anden veninde mig, så jeg kunne sove på sofaen hos hende og hendes kæreste. Men så gik de fra hinanden, og mig og min veninde havde ikke råd til at bo i lejligheden selv, så den kunne vi ikke rigtig være i. Så hun flyttede hjem hos sine forældre, og jeg endte på gaden. Jeg flytter rundt hos venner eller bor hos en kæreste, når jeg har en. Det er min situation lige nu. Sådan har det været i en periode på tre år.” – Kvinde, 25 år

Hjælp, der ikke giver mening

Når tilliden til det offentlige system er tyndslidt, fortæller de unge, at de har ekstra meget brug for at blive mødt af fagpersoner, der forstår deres situation, og som har fleksible rammer for at hjælpe dem med det, der er brug for. Nogle, som ikke bare 'hjælper efter papiret', men reelt forsøger at finde løsninger, der giver mening for den enkelte.

De unge oplever dog, at selvom de møder fagpersoner, som gerne vil hjælpe, så sætter rammerne for, hvad de kan hjælpe med, og hvordan de kan hjælpe, store begrænsninger. Flere af de unge fortæller, at de synes, der er for stort fokus på, at de skal i uddannelse, selvom de har dårlige erfaringer med at gå i skole og allerhelst vil i mesterlære eller have et ufaglært arbejde. De oplever, at de bliver 'tvunget' i uddannelse, fordi det er et krav, fagpersonerne skal efterleve, også selvom fagpersonerne godt kan se, at nogle unge skal noget andet. De unge efterlyser, at hjælpen i stedet tager afsæt i det, de har brug for, og det, der giver mening for dem i deres liv.

Samtidig fortæller de unge, at den hjælp, de får, ofte er kortsigtet. Fx at de får et tilbud om misbrugsbehandling uden en plan for, hvad der skal ske, når behandlingsforløbet er slut. Ifølge de unge giver det anledning til frustrationer og gør det svært at bevare motivationen for at gennemføre behandlingsforløbet. De unge frygter, at de skal starte forfra, når behandlingen er slut, hvis der ikke fra start er en langsigtet plan. Det hele hænger sammen i de unges optik: hjælpen til bolig, behandling, økonomi, uddannelse, job, netværk og alt det andet, livet rummer.

Når de unge oplever, at den hjælp, de får, ikke er relevant eller meningsfuld, bidrager det til oplevelsen af, at der ikke er hjælp at hente. Resultatet er, at de unge afviser hjælpen og forsøger at klare sig selv. Vejen ud af hjemløshed bliver længere.

"Jeg fandt et arbejde, men kommunen ville have, at jeg skulle uddanne mig, så de skubede mig ud i en SOSU-uddannelse, hvilket jeg ikke kunne lide, så nu er jeg arbejdsløs igen. (...) Om kommunen tænker jeg: "Fuck jer." De hjælper ikke, men ødelægger bare de løsninger, vi selv laver." – Mand, 29 år

PERSPEKTIV

Fagprofessionelle og forskere, der har bidraget til denne publikation, kan nikke genkendende til, at de unge ofte ikke får hjælp, fordi de ikke passer ind i bestemte systemskabte kasser. Sammen med de unge peger de på, at barren for at få hjælp bør være lavere. At ingen unge skal stå alene med deres problemstillinger, når de beder om hjælp. Fagprofessionelle og forskere fortæller, at de ofte hører fra kommuner, at de unge ikke er motiverede for at modtage hjælp.

Fortællingerne tegner et andet billede af de unge. De viser, at de unge gentagne gange har bedt om hjælp uden at blive hørt, og at de til sidst mister tillid til systemet. De unge, fagprofessionelle og forskere efterlyser desuden en anerkendelse af, at unge i hjemløshed har ressourcer. De unge udviser handlekraft og finder løsninger her og nu på egen hånd. Det bør hjælpen til de unge tage afsæt i og bygge videre på.

Pejlemærke 2: Hjælpen skal komme, før problemerne vokser

Unge, som rækker ud efter hjælp, har brug for at blive taget alvorligt. Det nytter ikke, at hjælpen først kommer, når problemerne har vokset sig store. Hjælpen skal tage udgangspunkt i den enkelte unges behov og situation – ikke i, om den enkelte passer ind i bestemte kasser. Det er nødvendigt at lave en langsigtet løsning frem for at sætte ind over for et enkelt problem.

TEMA 3:

En god kontakt- person er et menneske, man kan stole på

Kendskab til systemet, tilgængelighed også uden for normal arbejdstid og tillid er for de unge vigtige egenskaber ved hjælpen fra en professionel socialfaglig medarbejder. De unge fortæller, at hvis relationen er god, og den professionelle kan følge dem over længere tid, får det stor betydning for, om det lykkes at komme ud af hjemløshed og for at skabe et godt liv.

“Man ved hurtigt, om den, der skal hjælpe, er en person, man snakker godt med”

Der går ikke ret lang tid, før man kan mærke, om det er en person, man snakker godt med. Jeg har prøvet dem, hvor man misforstår hinanden. Man bliver så indebrændt hurtigt og bliver bare så frustreret, fordi man virkelig prøver.

Jeg har også haft nogle stykker, som var rigtig kede af at slippe mig. Jeg skulle skifte, fordi jeg skiftede fra kontanthjælp til ressourceforløb, og så måtte jeg ikke beholde kontaktpersonen mere, til trods for det gode samarbejde.

Lige nu der har jeg en bostøtte, som er rigtig dygtig, sød og åben. Jeg ved ikke, hvorfor vi lige klikker. Aldersmæssigt så ligger vi et stykke fra hinanden.

Der er bare nogle mennesker, man kan bedre med end andre. Jeg synes, det er svært at sætte en finger på, hvad det kan være. Men hende, jeg har nu, sagde med det samme, da jeg var inde til møde med hende, at ‘hvis du nogensinde får brug for, at vi skal gå en tur, eller jeg kan komme hjem til dig i stedet for at snakke herinde i det her mødelokale’. Så hun skaber de bedste rammer for mig. Og så er hun også vildt opmærksom på, at der skal være et godt samarbejde med min sagsbehandler. Så jeg føler, at jeg er dækket godt ind. Jeg har også tidligere haft kontaktpersoner, der ikke var særlig gode til at samarbejde, og der var der nogle informationer, som fløj over hovedet på dem, og det gjorde, at jeg mistede min tillid til dem.

Kvinde, 28 år

Der er bare nogle, man snakker bedre med end andre

Ifølge de unge er det vigtigt at have en god kontaktperson. Dvs. en professionel socialfaglig medarbejder – fx en socialrådgiver eller bostøttemedarbejder – fra en kommune eller en social organisation. De unge oplever, at en kontaktperson er god, når de har en god og tillidsfuld relation. De fortæller, at det er svært at sætte fingeren på, hvad der skal til, for at relationen er god – der er bare nogle, man snakker bedre med end andre. De unge taler om, at gode kontaktpersoner er dem, der lytter og er fleksible. Det er også dem, de kan mærke er oprigtigt interesserede og ikke bare hjælper, fordi det er deres arbejde. Flere fortæller, at det betyder meget for dem, at relationen går begge veje. At de føler, de sidder over for et andet menneske, som også fortæller lidt om, hvem de er, og som godt vil tale om almindelige hverdagsting – ikke kun om den unges problemer og praktiske løsninger. Ifølge de unge er det med til at skabe tillid, der gør, at de åbner sig over for en kontaktperson.

De unge fortæller også, at hjælpen fra en kontaktperson er god, hvis kontaktpersonen kender dem godt nok til at kunne læse mellem linjerne og få øje på styrker og muligheder, de unge ikke selv kan se. En god kontaktperson kan ifølge de unge give håb og små skub på vejen. Hvis de siger til de unge, at de tror på dem, og på, at de kan klare sig, så smitter det af, så de unge også selv tror på det – hvis de vel at mærke oplever, at kontaktpersonen kender dem godt. Hvis relationen og tilliden ikke er god, og den unge ikke oplever, at kontaktpersonen kender dem godt, har det den modsatte effekt. Så kan samme besked og opbakning opleves som tom snak.

Når relationen til kontaktpersonen er god, oplever de unge, at de kan åbne sig på en anden måde end over for fx venner. Dels fordi de unge ved, at kontaktpersonen har tavshedspligt, og fordi de unge ved, at hvis de fortæller om et problem, så kan kontaktpersonen rent faktisk hjælpe med at gøre noget ved det.

De unge har også prøvet at samarbejde med kontaktpersoner, hvor relationen og tilliden ikke har været god. Fx hvis de unge oplever, at kontaktpersonen ikke lytter eller tager udgangspunkt i det, der giver mening for den enkelte. Eller hvis de unge ikke oplever, at kontaktpersonen er fleksibel i forhold til at finde løsninger sammen med den enkelte unge. Så afviser de unge hjælpen, og de klarer i stedet sig selv. Derfor peger de unge også på, at der er brug for, at de kan skifte kontaktperson, hvis samarbejdet ikke fungerer. De unge fortæller, at det kan være meget grænseoverskridende at bede om. Derfor er det vigtigt, at de unge bliver taget seriøst, hvis de beder om en ny kontaktperson.

“Jeg havde en kontaktperson, jeg ikke brød mig om. Det sagde jeg til hende, og jeg gav hende en chance mere og sagde så til sidst til hende, at jeg gerne ville have en ny kontaktperson. Det var virkelig grænseoverskridende at spørge, om jeg kunne få en ny kontaktperson. Hun sagde, at vi lige skulle give det et møde mere og lidt mere. Det var bare så akavet, og det klikkede bare ikke. Så til sidst, så stoppede jeg bare med at snakke og ville se, hvor hun ville tage det hen.” – Kvinde, 25 år

Et menneske, der følger med, uanset hvor man bor, hvor gammel man er, og hvad man laver

De unge fortæller, at de har haft mange skiftende kontaktpersoner gennem tiden. Ofte fordi kontaktpersonen skifter job. Men der kan også være mange andre årsager til, at de unge får ny kontaktperson. Eksempelvis kan de unges alder eller forandringer i de unges forsørgelsesgrundlag betyde, at de skal skifte kontaktperson, selvom hverken den unge eller kontaktpersonen mener, det er hensigtsmæssigt. Ifølge de unge er det hårdt at skifte kontaktperson: Hver gang skal de investere i relationen, fortælle deres historie og opbygge tillid på ny. Nogle fortæller, at de giver op, hvis der er mange skift. De glemmer, hvem de har fortalt hvad, og de opgiver at investere i en ny relation, fordi de tænker, at det ikke kan betale sig, hvis de alligevel får en ny kontaktperson inden længe. For hvert skift bliver det sværere at opbygge tillid til nye kontaktpersoner. Enkelte unge beskriver det endda som en følelse af at blive afvist – ligefrem 'slået op med' – når de skal sige farvel til en kontaktperson, som de har været rigtig glade for.

De unge efterlyser derfor en fast kontaktperson, der kan følge dem over længere tid, hvis samarbejdet er godt. Der sker i forvejen mange skift i de unges liv, og de unge mener, at en fast kontaktperson kan være med til at skabe sammenhæng i den udvikling og de forandringer, der sker i deres liv i forhold til fx flytning, uddannelse, arbejde, behandling, netværk.

Ifølge de unge giver det tryghed og overblik, når kontaktpersonen samarbejder med kollegaer og andre støttepersoner. Så løftes ansvaret for at koordinere og navigere mellem forskellige støttesystemer fra den unges skuldre. De unge fortæller, at det giver følelsen af, at nogen har deres ryg, og der er styr på det.

En hjælp, der er tilgængelig, når der er brug for det

Fleksibilitet og tilgængelighed har ifølge de unge stor betydning. De fortæller, at de har brug for, at kontaktpersonen er fleksibel, i forhold til hvor de mødes, og hvad de kan få hjælp til. Men også, at kontaktpersonen er tilgængelig, når behovet for hjælp opstår. De unge siger selv, at deres liv ikke slutter kl. 16. Udfordringer opstår ofte akut og på alle tider af døgnet. Og mange af de unge fortæller, at kontaktpersonen er en af de vigtigste og tryggeste støtter i deres liv. Derfor er det vigtigt for dem, at de også kan tage kontakt, når behovet opstår. De unge har dog også forståelse for, at kontaktpersonerne har et privatliv, og at de ikke kan være tilgængelige for alle hele tiden. De anerkender, at det er et dilemma, men holder også fast i, at det har stor betydning for dem, når de har en kontaktperson, de gerne må kontakte også om aftenen. De unge ved også godt, at kontaktpersonen ikke er der for evigt. De foreslår derfor, at kontaktpersonen har fokus på at give de unge strategier fx til, hvordan de kan bruge deres private netværk i akutte situationer uden at slide for meget på deres venner og familie, som de ofte er kommet til.

"Det er så vigtigt, at jeg bliver set som et menneske og ikke bare som et tal i systemet. Reglerne må gerne kunne bøjes lidt. Hvis jeg har et problem kl. 20 om aftenen, så har jeg det ikke kl. 8 næste morgen. Så vil jeg gerne kunne ringe. Nogle har det okay med det, og andre ikke. Det er fair nok – men det gør bare så meget, at man i hvert fald har muligheden for at ringe, hvis det er akut, og man har brug for det. For ens liv stopper ikke efter kl. 16.00. Det er jo mest om aftenen, at der sker noget, og man har brug for hjælp." – Kvinde, 25 år

Derudover peger de unge på, at deres behov for at få hjælp fra kontaktpersonen varierer over tid. I perioder har de brug for intensiv støtte – i andre perioder går det godt, og så har de brug for mindre støtte. Men de unge oplever, at det ikke er muligt at skrue op for støtten, hvis der først er blevet skruet ned for den. Hvis der opstår nye udfordringer, oplever de unge, at de skal starte forfra. I stedet efterlyser de, at der er mulighed for at skrue op og ned for støtten efter behov og vende tilbage til den kontaktperson, der kender dem godt. De unge mener, at det kan være med til at give tryghed og til at undgå, at begyndende problemer vokser sig store.

Hjælp med både langsigtede planer og små skridt på vejen

De unge peger på, at kontaktpersonen skal hjælpe dem med at skabe overblik og lægge en langsigtet plan for fremtiden. En plan, der skal tage afsæt i de unges egne ønsker og behov. De unge drømmer om et liv med bolig, job/uddannelse, familie og venner. De efterlyser, at deres drømme er afsæt for en plan, som både er langsigtet, sammenhængende og tilpas konkret til, at de unge ved, hvad de skal gøre nu og her, og kan få øje på udvikling undervejs. En af de unge giver et billede af sådan en plan: et mindmap, hvor det langsigtede mål er brudt ned i mere kortsigtede mål og konkrete handlinger. De unge mener, at en kontaktperson kan være god til at hjælpe med sådan en plan, fordi de kender andre unge, der har været i samme situation, så de ved, hvilke værktøjer og strategier de unge kan bruge.

“Det er også super vigtigt, at man samler op en gang imellem og får kigget på de punkter, man har i sin handleplan, og sletter noget, når man har opnået det. Det giver blod på tanden. Det gør noget, at man kan se, at man rykker. Sidste gang jeg havde statusmøde med kommunen, der slettede vi for første gang punkter i min handleplan, og det var bare helt vildt. Det var en syret oplevelse. Så kom der så nye punkter ind, men det at kunne slette noget var fedt. Det mest sindssyge var, at min sagsbehandler næsten var mere oppe at køre over det end mig. Det synes jeg også, var virkelig fedt.” – Mand, 31 år

Flere unge har oplevet det modsatte: at der udarbejdes handleplaner med mål, der ikke er defineret af de unge selv. Og at handleplanerne primært har fokus på kortsigtede mål og små kortsigtede planer for at nå derhen. De unge fortæller, at de har brug for planer, der viser, at de arbejder hen imod et mål, som de selv har formuleret. Det giver dem mod og blod på tanden, når de kan sætte flueben ved de små konkrete skridt på vejen. Og de unge fortæller, at det er endnu bedre hvis kontaktpersonen jubler sammen med dem over små og store sejre. Ifølge de unge hjælper en langsigtet plan med konkrete delmål dem til at huske på, at selvom de snubler på vejen og oplever, at de tager nogle skridt tilbage en gang imellem, så starter de ikke forfra. De har stadig opnået nogle ting, og de er stadig på rette vej mod det, der er målet på længere sigt. Det kan en plan og en god kontaktperson være med til at synliggøre. Særligt, hvis kontaktpersonen følger den unges udvikling over længere tid.

“Når en af de der virkelig nice kontaktpersoner og sagsbehandlere flytter eller får nyt job, og man har haft et virkelig godt samarbejde, så er det et stort tab. Det er som at blive slået op med. Der burde være et eller andet bindende. At når man får en ny, så er det minimum i to år, og så kan de finde sig et andet job, hvis de vil. Det der med at have dem i et par uger og tænke: ”Okay, du er nice”, og så åbner man fuldstændig op. Så gider man bare ikke det igen. Man tænker: ”Du skifter jo bare job.”” - Kvinde, 25 år

“Jeg tror også, det var svært, at der ikke har været nogen plan, allerede både før jeg blev hjemløs, og mens jeg var hjemløs. Altid kun ét skridt frem. Kommunen burde nogenlunde vide ud fra deres mange erfaringer med andre unge, hvad der skal ske, og hvilke trin man skal igennem. Det ville have gjort rigtig meget. Min nuværende bostøtte og jeg taler om planer, men det er lidt i blinde, jeg kunne godt bruge noget mere konkret som f.eks.: ”Sådan skal du gøre trin for trin for at få et arbejde eller fx et kørekort.” Måske som et mindmap. Det kan skabe overblik – ellers bliver det nemt uoverskueligt.” – Kvinde, 28 år

PERSPEKTIV

Fagprofessionelle og forskere, der har medvirket i denne publikation, kan genkende de unges fortællinger om rigide systemer og alt for mange skift i sagsbehandlere og kontaktpersoner. Sammen med de unge peger de på behov for mere fleksibilitet i støtten. Støtten skal være tilgængelig, og der skal være mulighed for, at samme kontaktperson og sagsbehandler kan følge den unge over længere tid og skrue op og ned for støtten efter behov.

En større tilgængelighed og mere kontinuitet, vurderer de, vil have stor betydning for at opbygge den tillid, der skal til for, at støtten er god og brugbar. Derudover efterlyser fagprofessionelle og forskere, at der investeres i at sætte ind med massiv og intensiv hjælp så tidligt som muligt. Der er brug for et langt, sejt træk, hvis vi vil støtte unge godt ind i voksenlivet.

Pejlemærke 3:

Alle unge skal have støtte fra et menneske, de kan stole på

Unge har brug for støtte for at komme ud af hjemløshed. Støtten skal komme fra et menneske, der kender systemet, er tillidsvækkende og tilgængelig, også uden for normal arbejdstid. Det har stor betydning for unge, at det samme menneske kan følge dem over længere tid, og at de kan vende tilbage, når livet går op og ned.

TEMA 4:

Netværk hjælper videre – men kan også fastholde

De unge fortæller både om det netværk, de har, og det netværk, de savner. De fortæller, at relationerne til deres netværk er dilemmafyldte. På den ene side er de afhængige af deres netværk for at få en sofa at sove på, og for flere har det været netværket, der har åbnet døre til fx jobs og boliger. Men de fortæller også, at det er let at slide netværket op, når de lever i hjemløshed og er afhængige af hjælp. Samtidig fortæller de unge, at deres netværk kan være med til at fastholde dem i hjemløshed eller dårlige vaner, som de gerne vil lægge bag sig.

“Jeg er afhængig af andre for at få et sted at sove”

Jeg har været anbragt hele mit liv. Jeg blev fjernet fra mine forældre, da jeg var ni måneder gammel, så jeg har aldrig rigtig haft en familie og har i dag heller ikke kontakt til nogen fra min anbringelse.

Indtil jeg fyldte 18, så jeg det ikke som et stort problem, at jeg ikke havde en familie, men nu hvor jeg står og ikke har et hjem, kan jeg godt føle mig meget ensom og alene. Der mangler jeg nogle forældre, som jeg kan søge til. Særligt her op til jul, når jeg ved, at alle skal hjem og holde jul hos deres familier, får jeg sådan en ensomhedsfølelse: “Hvad med mig?” og “Hvad skal jeg så?” Jeg mærker virkelig, at jeg mangler en voksen, nu hvor jeg står meget alene og skal klare alting selv. Der er ikke nogen til at komme og hjælpe mig med noget. Mine veninder kan jo bare ringe til deres mor og spørge om hjælp, hvis der er noget, som de ikke kan finde ud af. Det tænker jeg må være så dejligt at kunne, og jeg tror, det kunne fjerne rigtig mange bekymringer, hvis jeg bare havde nogen, som jeg kunne ringe til. Jeg har længe selv skullet tænke over og klare en masse ting, som jeg ikke burde.

Selvom jeg har en masse gode venner, som er der for mig, er det ikke det samme som en familie. Det tror jeg ikke rigtigt, andre tænker over. Selvfølgelig er jeg glad for mine gode veninder, og hvis jeg ikke havde dem eller en kæreste, har jeg ikke andre steder at gå hen. Så ville det virkelig ende galt. Men jeg tænker nogle gange: “Tænk, hvis de tog røven på mig en dag.” Jeg kan jo ikke bare ringe til min mor eller far. Den angst ligger nok bare hos mig hele tiden. Fx havde jeg et skænderi med min kæreste, hvor hun sagde, at jeg skulle skride. Det var pisse koldt udenfor, så jeg havde ikke lyst til bare at gå ud ad døren, og jeg har ikke så mange tætte veninder, hvor jeg kan lide at bede dem om et sted at sove. Der fik jeg virkelig den der følelse af at være hjemløs.

Jeg har to gode veninder, men når vi er sammen, fester vi rigtigt meget, og vi ender altid med at gøre noget, som vi ikke burde. Det er virkelig et pres, når jeg er nødt til at tage derhen, men jeg er afhængig af dem for at have et sted at sove. Det er hårdt at have i baghovedet hele tiden. Selvom jeg endnu ikke har stået i en situation, hvor jeg ikke havde et sted at sove, har jeg hele tiden den her tanke om, at der kan ske et eller andet, som gør, at jeg ikke har et sted at sove i nat. Jeg har ikke mit eget hjem, hvor jeg bare kan sige: “Fuck jer!” og bare tage hjem. Jeg er hele tiden afhængig af andre.

Kvinde, 25 år

Netværket er der, når det brænder på – men kan også nemt blive slidt op

Fælles for de unges fortællinger er, at de unge er afhængige af deres netværk, når de står uden tag over hovedet. De er afhængige af venner for at få en sofa at sove på, et køkken at lave varm mad i, følelsesmæssig opbakning og et sted at være. Men de unge fortæller også, at afhængigheden har en pris. De oplever, at de let kommer til at slide netværket op. Og når netværket først er slidt op, oplever de, at det kan være svært at genopbygge, selvom de kommer ud af hjemløshed. Enkelte af de unge er blevet en del af et netværk på gaden – et netværk af mennesker i hjemløshed, som ifølge de unge også er der for hinanden, når vennekredsen er slidt ned. Der er en stor omsorg for hinanden i det netværk, fortæller de unge.

Sliddet og afhængigheden af netværket forstærkes af de unges fortællinger om, at der ikke er hjælp at hente fra det offentlige system. Ifølge de unge er det netværket, de vender tilbage til, når de overlades til at klare sig selv. Indtil netværket er slidt helt ned, og der ikke længere er hjælp at hente der. Så står de alene tilbage.

“Det var en lang sej kamp at være hjemløs, men man finder hurtigt ud af, hvem ens venner er. Jeg har også mistet mange. Det var en forfærdelig følelse ved ikke at have et hjem – at jeg tærede på mit netværk. Og den dag i dag er der ikke særligt mange tilbage. Det sled dem op. Det der med at have én rendende. Sommerperioden var fin – der kunne jeg sagtens sove udenfor. Men i vinterperioden, når det blev koldt, der blev jeg nødt til at søge indenfor på en eller anden måde. Og jeg kan godt se, at det er stressende hele tiden at have en eller anden rendende, når man har et job eller et studie eller noget. Der er mange af dem, der enten ikke svarer mig i dag eller er decideret sure på mig. Det har gjort mig ked af det, for mange af dem er folk, jeg har kendt mange år, og nu gider de mig ikke mere på grund af det.” – Mand, 26 år

Det er ikke alle, der kan tale om hjemløsheden

Flere af de unge fortæller, at de aktivt har valgt hjælp fra deres forældre eller dele af deres vennekreds fra, når de skal finde vej ud af hjemløshed. De fortæller om et problematisk forhold til familien med gentagne svigt. Men der er også flere, der har oplevet, at hjemløsheden er tabu i familien og dele af vennekredsen. Derfor er der dele af deres netværk, der ikke har fået af vide, at de mangler et sted at bo, og det har afskåret dem fra at få hjælp fra den del af netværket. De unge har ikke lyst til at blive mødt af fordomme og sat i bås som 'ham den hjemløse gut', så de forsøger at holde hjemløsheden skjult. De unge oplever, at fordommene om hjemløshed – eller det at mangle et sted at bo – er en barriere for fx at være en del af det sociale liv på uddannelser, hvor de har oplevet, at medstuderende ikke har vidst, hvordan de skulle agere. I det hele taget går følelsen af at stå udenfor og være anderledes end sine jævnaldrende igen i de unges fortællinger.

“Det er rart, når der er nogen, der vil invitere en ind i et andet fællesskab. Men det kræver også bare, at der er nogen, der tør sige, at man skal med, så man kan lære nye fællesskaber at kende. Jeg er ikke særlig god til selv at opsøge nye fællesskaber.” – Mand, 26 år

Flere af de unge fortæller, at det er befriende at møde og tale med andre unge, der har oplevet hjemløshed og kæmpet med andre problemer. Det gør det nemmere at åbne op og tale om hjemløshed uden at blive mødt af fordomme, fortæller de. Dog siger flere, at det også kan være hårdt fx at bo sammen med andre unge, der kæmper med hjemløshed og andre sociale udfordringer. De ønsker derfor også at indgå i netværk med unge, der ikke har erfaringer med hjemløshed – netværk, hvor de kan løsrive sig fra hjemløsheden og få andre perspektiver.

“I den periode, hvor jeg stod uden hjem, fandt jeg ud af, at der var nogle, som var mere indstillet på at tale om problemerne, og som var hurtige til at spørge i deres netværk, åbne muligheder og fx skrive ud på Facebook. Jeg fandt ud af, at det ikke var alle, man kunne have den samtale med. Jeg oplevede, at jeg nogle gange følte mig utilpas i forhold til at snakke om, at jeg savnede at have mit eget sted. Det kunne jeg godt mærke, at nogle ikke var interesserede i at snakke om. Så der var en vigtig del af mit liv, jeg ikke kunne tale med en del af mit netværk om.” – Kvinde, 30 år

Netværket kan fastholde i dårlige vaner

De unge fortæller, at relationen til netværk og vennekredsen er fyldt med dilemmaer. På den ene side er vennerne nære relationer, som de holder meget af og har svært ved at undvære. De unge fortæller, at uden netværket står de alene med ensomhed og uden sikkerhedsnet, hvis det hele ramler.

Samtidig fortæller de unge, at dele af deres netværk kan fastholde dem i dårlige vaner med for meget fest, alkohol, stoffer eller kriminalitet. De oplever, at det bliver en forhindring for at udvikle sig i den retning, de selv ønsker. Nogle unge fortæller, at de bryder helt med det gamle netværk af frygt for at falde tilbage i misbrug eller kriminalitet. Andre fortæller, at de gerne vil bryde med dele af netværket for at få nye vaner og værdier i deres liv, men de fortæller også, at det er svært at give slip på trygheden. Flere unge fortæller, at de har vanskeligt ved at være i sunde relationer, fordi det er uvant for dem – de er vokset op med alkohol og stoffer, så det er normalen for dem. Derfor falder de nemt tilbage i gamle mønstre og relationer.

De unge fortæller, at de savner et alternativ til de netværk, der er centreret om dårlige vaner. De ønsker at udvikle deres netværk, så de bliver en del af et miljø, der hjælper dem med at holde kursen væk fra fx stoffer, fester og kriminalitet. Men hvis alternativet er ensomhed og at opgive sit sikkerhedsnet, foretrækker de unge at blive i de gamle netværk, selvom de oplever, at det gør det sværere at komme videre i livet.

"Selvom det er gode venskaber, så kan nogle fællesskaber være med til at fastholde mig i at være den samme person. Man bliver på en måde sat i bås til at være én bestemt person. Når jeg fx mødes med alle kammeraterne, og de så siger: "Skal du ikke have en øl?", så bliver jeg ligesom holdt i den mentalitet. Jeg kan ikke blive en anden, når jeg er sammen med alle "bumserne"." – Mand, 25 år

De unge vil gerne møde unge, der kan give nye perspektiver på livet, og som de kan være sammen med om fælles interesser, så hverdagen fyldes med noget, de godt kan lide, og som giver mening. Men ifølge de unge kan det være svært at finde vej til nye fællesskaber og etablere nye netværk. Særligt fordi de ofte føler sig anderledes og udenfor, og fordi de har andre erfaringer og udfordringer end andre unge. De unge efterlyser derfor hjælp til at blive introduceret for nye netværk med unge, der ikke har hjemløshed eller sociale udfordringer i bagagen. Det kan være et studie- eller arbejdsfællesskab, en forening eller et bofællesskab. Flere ønsker, at et kendt ansigt følger med eller bygger bro til nye netværk for at guide og skabe tryghed. Trygheden er ifølge flere af de unge afgørende for, at de kan lykkes med at møde nye mennesker. Ellers mister de hurtigt modet og trækker sig fra det nye.

"På de herberger, psykiatriske afdelinger osv., som jeg har været på, der er det virkelig hårdt kun at være sammen med nogen, der ikke vil noget i livet. Det trækker også én selv ned. Nu bor jeg på et kollegie, og der er det virkelig dejligt at bo sammen med nogle, der vil noget i livet. Man smitter hinanden med stemningen." – Mand, 25 år

De unge oplever ikke, at de får den nødvendige hjælp til at etablere nye sunde netværk i deres liv, og derfor oplever de, at de enten står alene tilbage, eller at de holder fast i det netværk, de kender, men som de selv ønsker at tage mere afstand fra.

Netværket åbner døre og hjælper videre

Ud over følelsesmæssig opbakning og adgang til en sofa at sove på, fortæller flere unge også, at netværket kan være med til at åbne nye døre og støtte de unge i deres udvikling. De unge fortæller om kollegaer, arbejdsgivere, lærere, venners familie og venners venner, der har åbnet døre til job, bolig og nye fællesskaber. Fx når en vens onkel tilbyder et job i sit firma, og det bliver en chance for en ny start i livet. Når venner hjælper med at aktivere deres netværk på Facebook for at finde en bolig. Når en kollegas svigerfar tilbyder en bolig, som bliver et afgørende skridt ud af flere års hjemløshed. Eller når en kollega introducerer for nye interessefællesskaber, der giver den unge et tilhørsforhold og en følelse af at kunne bidrage og være noget for andre. Det er således ikke nødvendigvis de nære relationer, der åbner nye døre og muligheder for de unge, men også mere perifere relationer, som de unge får adgang til.

"Min vens onkel, som har et firma, sagde til mig: 'Jeg har en mulighed, hvis du griber den, kan det blive godt, og hvis ikke, bliver det rigtigt skidt.' Jeg tænkte: 'Ja, ja. Hvad ved den idiot om det.' Jeg greb chancen, jeg havde ingen penge, jeg skyldte en del væk. Det havde jeg gjort i mange år. Men det lykkedes, jeg greb den rigtige chance. Han troede på den person, jeg i virkeligheden er, og ikke den person, han så. Jeg fik ikke den hjælp og det værktøj af kommunen, som jeg havde brug for. De gjorde ikke rigtig noget for mig, fordi jeg ikke havde en diagnose (...). Jeg havde ikke fundamentet til at komme ud af de vante rammer, stoffer og alkohol, men det fik jeg her, da manden troede på mig. Han har sagt mange gange, at han har været i tvivl. Jeg er rigtig taknemmelig. Hvis jeg ikke havde fået den chance, var jeg ikke kommet ud af det og ville ikke have haft et arbejde og en bil i dag. Jeg har også min egen lejlighed. Jeg tror, at hvis andre får en chance for at starte noget nyt eller få et arbejde, så skal de gribe den. Jeg passer mere på mine penge, jeg har bedre venner. I stedet for tage i byen så laver vi en god bøf og kører i drive-in-bio. Det var en mand, der gav mig den chance, efter 200 andre har tvivlet og ikke troet på mig." – Mand, 24 år

Ud over at give adgang til ressourcer som job og bolig og nye netværk fortæller de unge, at netværk også kan bidrage til det, de kalder for selvudvikling. Både fordi nye netværk kan være steder, hvor de unge kan udfolde sig, udvikle nye kompetencer, interesser og nye værdier. Men også fordi de oplever, at netværket kan bidrage med vigtig følelsesmæssig støtte, som kontaktpersoner ikke kan. De unge efterlyser derfor hjælp til at lære at bruge deres netværk – nyt såvel som gammelt – som støtte uden at slide det op. Fx hjælp til, hvordan en bedste veninde kan støtte bedst muligt, når akutte situationer opstår.

PERSPEKTIV

Fagprofessionelle og forskere, der har bidraget til denne publikation, genkender unges fortællinger om at være afhængige af netværk. De oplever unge, der er nødt af at feste med, når de bor på sofaen hos venner og derfor får svært ved at holde sig på det spor, de selv ønsker i livet. Ifølge de fagprofessionelle rejser det en opmærksomhed på, hvordan netværket inddrages i den sociale indsats. Det er en hårfn balance: Ofte er der i den sociale indsats fokus på at inddrage netværket. Men hvis alt hjælp og støtte forventes at komme fra unges netværk, kan det bidrage til, at netværket slides op, og de til sidst står alene.

Derfor er det vigtigt, at der også er hjælp at hente fra det offentlige system eller civilsamfundet. Samtidig peger de unge, fagprofessionelle og forskere på, at der brug for at arbejde mere systematisk med at styrke unges adgang til netværk, der kan bygge bro til fx bolig og job. Det kan få afgørende betydning for at komme ud af hjemløshed.

Pejlemærke 4: Netværk er afgørende – husk det

Unge adgang til netværk, der kan åbne døre til boliger, jobs og andre muligheder bør være i fokus for den sociale støtte. Støtten skal også fokusere på at hjælpe den enkelte til at sige goddag til nye relationer og farvel til netværk, der gør det svært at holde kursen væk fra alkohol og stoffer.

OUTRO: SÅDAN FØLES HJEMLØSHED

Refleksioner udtrykt gennem illustration og tekst af to unge, der har erfaringer med hjemløshed.

ILLUSTRATION:

Katya Støve-Rasmussen (f. 1992). Har haft 15 forskellige adresser, fra hun var 18-28 år. Har oplevet hjemløshed i en periode på otte måneder – boede to af månederne på venners sofaer. I dag bor hun i egen bolig.

“For mig er hjemløshed er forbundet med tid, der går og går. Jeg har haft den ene midlertidige bolig efter den anden. Det skaber stress, og gør det svært at fokusere på andre ting. Man tror hele tiden, det løser sig lige om lidt. Men det gør det bare ikke. Hvis nogen havde hjulpet mig med at finde et hjem tidligere, kunne det være, jeg havde gennemført den uddannelse, jeg var glad for. Måske ville jeg så have et arbejde i dag og stå et bedre sted. Måske havde man sparet nogle af de behandlingsforløb, jeg har været igennem. Det vil jeg gerne være med til at sætte fokus på.”

Jeg har tænkt på om
min interesse for terræn
og ejerskab skyldes
at jeg voksede op på
landet i et stort uendeligt
hus indtil jeg var ti
hvor vi flyttede ind til
Viborg i en lejlighed som
min mor kaldte hulen
det er dejligt at tænke på nu
men dengang brød jeg
mig ikke om det
Derudover har jeg tænkt
på om det skyldes, at jeg
har brugt så mange år
på at finde et sted at
bo i København
Jeg er blevet følsom over
for de rum jeg træder ind i
Jeg spørger folk om hvem der
ejer de lejligheder, de bor i
Jeg ved godt at det er muligt
Jeg ved godt at man skal
være ihærdig for at finde
en bolig i København
men er det muligt at
fralægge sig ansvaret for
sin boligløshed, bare lidt

Jeg bor i en lejlighed på
Nørrebro med to andre
Det er min ottende bolig
på ti år hvor jeg har boet
længere end seks måneder
De kortere perioder har
jeg ikke rigtigt tal på
Syv måneder helt uden bolig
rundt omkring i lejlighederne
den usynlige hjemløshed, jeg
havde et arbejde og studerede
Jeg kom til at holde af at
rode i andre personers ting
Jeg kom til at holde af det
flydende, at drive rundt
ringe til folk og spørge dem
om jeg kunne sove der
stresse over alle dem,
jeg ikke turde ringe til
vente med at ringe
til om aftenen

TEKST:

Cæcilie Højberg Poulsen
(f. 1990), dimitteret fra
forfatterskolen i 2015
har været hjemløs i syv
måneder, mens hun
studerede.

"For mig har det været
vigtigt at sætte ord
på, hvilken betydning
boligløshed har haft
for mig. Jeg har været
i uddannelse og haft
nogenlunde styr på dele
af mit liv, samtidig har
hjemløshed og midler-
tidige boliger skabt stor
usikkerhed og stress.
Det føltes skamfuldt og
svært at tale om. Det
er vigtigt for mig at få
frem, at det er et fælles
samfundsansvar at skaffe
unge et sted at bo frem for
at lægge ansvaret over på
den enkelte. Hjemløshed
kan ramme alle."

ALLIANCEPARTNERNE

Hjem til Alle alliancen består af en række aktører på tværs af sektorer, der arbejder for at stoppe hjemløshed blandt unge.

KOLOFON

#STOP HJEMLØSHED

Unges erfaringer

© 2021

Hjem til Alle
Otto Mønstedts Gade 5
1571 København V

I samarbejde med

Socialt Udviklingscenter SUS
Nørre Farimagsgade 13
1364 København K

Metode og analyse

SUS – Socialt Udviklingscenter SUS:
Agnete Neidel, chefkonsulent
Sussi Maack, chefkonsulent
Hjem til Alle:
Anne Bergvith Sørensen, chefkonsulent
Signe Bohm, programchef

Redaktion

Marianne With Bindslev,
kommunikationschef Hjem til Alle

Fotos

Forside: Henrik Groth, K2
Derudover: UNSPLASH.COM
(Ben Collins, Chuttersnap, Dimi Katsavaris,
Erik Lucatero, Josh Hild, Jurien Huggins,
Logan Weaver, Priscilla du Preez)

Design og layout

Peter Folkmar

Korrektur

Louise Urth Olsen

Tryk

KLS Pureprint

LauritzenFonden⁺

Støttet af Lauritzen Fonden

STOP HJEMPLØSHED. DER FINDES EN LØSNING

I Danmark er der 2000 unge i hjemløshed, og antallet er steget med 72 pct. de seneste 10 år.

Vi bør gribe de unge i hjemløshed, før problemerne eskaleres og den enkelte hænger fast i et liv på skiftende sofaer, herberger eller gaden.

Vi kan godt. Med tre nødvendige skridt kan vi stoppe hjemløshed. For det første er der brug for at sætte et mål om at stoppe hjemløshed blandt unge. For det andet er der brug for at sikre unge i hjemløshed en bolig. For det tredje skal alle unge i hjemløshed have støtte fra et menneske, de stoler på.

Læs mere på **STOPHJEMPLØSHED.DK**